

Bircə qarış torpağa dönə bilsəm Qazaxda...

**Hazi
Həsəni**

Hər dəfə "Sınıq körpü" keçid məntəqəsindən və suları qumrular kimi ötən Xram çayının sahilindən keçib ata yurdum Faxralıya gedəndə, şair dostum Eldar Nəsiblinin eyniadlı şeiri yadıma düşür:

**Xramçay üstündə qədim körpü var,
İllər kərpicində möhürlənibdir.
Bir daşı qırılıb düşübsə əgər,
Tarix bu itkiyə qəhərlənibdir.**

**Başında dolanan bulud karvanı
Onunla toqquşub ağlayır yoxsa?
Üfüqlə birləşir sanki hər yanı,
Göyü tağlarını saxlayır yoxsa?**

Mən bu şeiri hələ orta məktəb şagirdi olduğum illərdə "Azərbaycan gəncləri" qəzetindən oxumuşdum. Haqqında yazılmış "uğurlu yol"un yanında çap olunmuş "Sınıq körpü" şeiri çox xoşuma gəlmişdi. Ümumiyyətlə, Eldar Nəsibli ilə şəxsi tanışlığımıza qədər onun xeyli şeirlərini oxumuşdum. Mətbuat səhifələrində səmimi, təbii məzmunlu şeirləri ilə çıxış edirdi. Şeirlərinin yanında verilmiş şəkildən kədərli baxışları boylanırdı. Gözlərinin dərinliyində kədərli, sifətində isə mülayim bir ifadə vardı. Bəlkə elə buna görədir ki, onun şeirlərində həzrinlik, kövrəklik daha çox diqqəti çəkir. Üzünü belə görmədiyim vaxtlardan onun kövrək ürək sahibi olduğunu düşünürdüm. Şeirlərindəki dərin hisslərlə şəkildəki düşüncələr bir - birini tamamlayırdı. Onun sifət cizgiləri də, şeirlərindəki duyğu - düşüncə də, hisslərin paklığı da mənə çox doğma gəlirdi. Həmin o şeiri və şəkili uşaqlıq illərimin əziz xatirəsi kimi şəxsi arxivimdə saxlayırdım.

Tanrı töhfəsi olan istedadına ovaxtdan rəğbət yaranmışdı. Həmişə gözlərim o parlaq imzanı axtarırdı, yaradıcılığını maraqla izləyirdim. O zaman Eldar Nəsibli Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinin mətbuatda imzası tez-tez görünən tələbələrindən idi. Mən isə hələ Gürcüstanda Faxralı kənd orta məktəbində oxuyurdum. Arzum həmin universitetin jurnalistika fakültəsinə qəbul olunmaq idi. Taleyimi sözə, mətbuata bağlamaq istəyirdim. Bu səbəbdən yerli və respublika qəzetlərində ilk qələm təcrübələrimlə çıxış edirdim.

Fikrimin ucqarında ilk dəfə görüşdüyüm, yaxından tanış olduğum bir Eldar Nəsibli yaşayır. Orta məktəbi bitirdikdən sonra sənədlərimi universitetə vermək üçün qatarla ilk dəfəydi Bakıya gəlirdim. Kəndimizdən mənimlə gələn orta məktəb yoldaşım atası ilə birlikdə Biləcəri stansiyasında düşüb qohumları ilə getdilər. Mən də dəmiryol vağzalında düşüb, qohumuma zəng etməli idim ki, mənə qarşılansın. O zaman mobil telefonlar yox idi. Küçələrdə quraşdırılmış taksofondan zəng etməliydim. Taksafon tapmaq üçün irəli - geri tükündürdüm. Qəfildən "Ayə, qadan alem, nədi axtardığın?" - deyərək şirin ləhçəli bir səs deydi qulağıma. Bu doğma səsdən qəlbimə hərarət gəldi. Elə bildim kəndimizdəyəm. Sonra öz köməyini əsirgəməmək üçün dedi:

- Deyəsən birinci dəfədir Bakıya gəlmisən? Yəqin ali məktəbə sənəd verməyə gəlmisən?

- Bəli, universitetin jurnalistika fakültə-

sinə sənəd vermək üçün gəlmişəm,- dedim.

- Ayə, sən qadan alem, elə mən də jurnalistika fakültəsini bu il bitirmişəm. Gəl tanış olaq, mənə adım Eldardır, Eldar Nəsibli! - deyərək əlavə etdi.

Sən bir təsadüfə bax! Bu, illərdən bəri uzaq bir kənddə qəzet səhifələrindən şeirlərini oxuduğum, şəklini qəzet səhifələrində gördüyüm Eldar Nəsibli imiş...

Bu sözləri eşidəndə uşaq kimi sevinimi gizlədə bilmədim, gözlərim yaşardı. Qəlbimin isti nəfəsi mənə nəğməli nəfəs kimi, ümidverən səs kimi gəldi. Sanki könlümdə bir körpə ümid göyərirdi. Dedim:

- Mən sizin şeirlərinizi oxumuşam, əzbərdən bildiyim şeirləriniz də var. (O zamanlar yaxşı bir şeir oxuyanda suçəken kimi yaddaşımıza hopdururduq). Güldü.

- Sən özün də şeir yazırsan, yəqin? Şeirlərdən birini de görüm...

Tər məni basdı. Utana - utana bu şeiri söylədim:

**Dayca yerləşirdim on beş yaşında,
Həmin o yaşında, sevda başında
Gedib oturanda elçi daşında
O daşın üstündə çiyyid kimi yidim.**

**O daşın üstündə səhərləyəndə,
O daşı adınla möhürləyəndə,
Səni ovsunlayıb sehirləyəndə
Kişi qırığıydım, iyid kimi yidim.**

**Sizin evinizin sol ayrıcında,
Bir kəmər yerində, qol ayrıcında,
Gözlərim gözlərin yol ayrıcında -
Elə göyərmişdim, şüyüd kimi yidim.**

**Gecələr ulduzla, ayla gəlməsə,
Bayatı gəlməsə, layla gəlməsə,
Ürəyim istəyən leyli gəlməsə
Boynu buruq qalan söyüd kimi yidim.**

Başımı qaldıranda bu xoş simalı insanın, ilahi mərifət sahibinin necə bir təbəssümlə üzümə baxdığını gördüm. Sanki əziz bir adamına baxmış kimi baxırdı. Qolumdan tutub dedi:

- Gəl gedək, ay "kişi qırığı", ay "balaca şair!..."

Bir az da mənə ürək - dirək verdi. Heç narahat olma, sən jurnalistika fakültəsinin tələbəsi olacaqsan, o zaman özüm gəlib səni tapacam, - dedi. Sonra bir taksiyə oturdum, mənə qohumum yaşayan ünvana apardı.

...Mən artıq Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsində oxuyurdum. Şeirlərim, məqalələrim qəzet və jurnallarda, almanaxlarda işıq üzü görürdü. Eldar Nəsibli də "Elm və həyat" jurnalında işləyirdi. Həmin jurnalın redaksiyası jurnalistika fakültəsinin yaxınlığında yerləşirdi. Vaxt olduqca görüşürdük.

...İllər ötdü. Onunla tanışlığımız sonradan təmənnəsiz, nizami pozulmayan dostluğa çevrildi və ömrünün sonunadək öz tərəvətini itirmədi. Ədəbi mühitin içindəki qələm dostlarımızla çox vaxt bir yerdə olardıq. Hər sözdə - söhbətdə şəriyyəti aradığımız, ayna bulaqlar, büllür çaylar duruluğunda ömrün bulaq - bulaq, çeşmə - çeşmə qaynar gənclik illəri beləcə ötüşdü. Yaxşı günlər idi, gözəl günlər idi, necə də yel kimi keçib getdi. Şeirlə nəfəs aldığımız, şirin duyğularla, xoş arzularla yaşadığımız o günləri unutmayaq olarmı?

İşimlə əlaqədar bir neçə il o mühitdən aralı düşmüşdüm. Eldar Nəsibli ilə uzun

illər görüşmürdük. Ömrünün son illərində "Azərbaycan" qəzetində işləyəndə telefon əlaqələrimiz yarandı, vaxtaşırı danışırıdım. Sonuncu dəfə böyük oğlu Nofelin toyunda görüşmüşdük. Görüşəndə "ayə, qadan alem, sən sənmi?" saçların nə yaman ağarıb?! - dedi.

O səs hələ də qulağımdadır. Şıxlı kəndinin yanından ötüb doğma kəndimizə gedəndə mənə qəribə hisslər bürüyür, elə bilirəm nə vaxtsa Eldarı görəyəm. Yenə "ayə, qadan alem, sən sənmi?! - deyəcək. O səsdən ötrü hərdən elə qəribəyirəm ki...

Şıxlı ilə Faxralı kəndlərini bir - birinə

bağlayan qırılmaz tellər var. Şöhrəti Azərbaycana sığmayan ağır elli, şirin dili, ləhcələri eynilik təşkil edən Qazağın Şıxlı kəndinin Borçalı mahalındakı ana kəndim Faxralının adamlarının danışığından dadını - tamamını, şirinliyini bir - birindən seçmək mümkün deyil. Bu gün az qala unudulmaqda olan elə ifadələr və duzlu - məzəli sözlər var ki, faxralıların və şıxlıların dilində yaşamaqdadır. Ona görə də harada rast gəlsələr, o kəndlərin insanlarını doğma hisslər bir - birinə yaxınlaşdırır. Eldarla dostluğumuzun mayasında da bir qançəkərlik və ruhların doğmalığı var idi.

O, Şıxlı kəndində adlı - sanlı bir ocağın övladı idi. Uzaq Sibirdə doğulduğuna görə Sibirel təxəllüsünü götürmüşdü özünə. Uşaqlığı, ömrünün unudulmaz çağları isə Şıxlıda keçmişdi. "Salam, Şıxlı kəndi" şeirində yazırdı:

**Salam, doğma kəndim, doğma ocağım!
Ömrümün işıqlı taleyi, baxtı.
Sənin sinən üstə uşaqlıq çağım
Başını qaldırıb dünyaya baxdı.**

**Mənim son mənzilim, mənim ilk yuvam,
Sənin dünya kimi genişdir qəlbim.
İçimdə bahardır bir udum havan,
Buzumu əridən günəşdir qəlbim.**

Onun sözünün sazla dil tapmasının elə könül aparıcı məqamları var ki... Bu da təsadüfi deyil, çünki o, ədəbiyyata sazlı - sözlü Qazax mühitindən gəlmişdi. Şeirləri sevilir - sevilir Qazağın hər yerində dillər əzbərinə dönüb. Xüsusilə onun çox məşhur "Bura Qazaxdır, oğlum" və "Kərəm elə yanmalıydı" şeirləri aşıqların dilindən düşmür, eldən - elə dolaşır. Şair qardaşım Barat Vüsəlin sözünə qüvvət, bəlkə də Qazax haqqında ən gözəl şeiri də elə Eldar Nəsibli yazıb?!

Eldar Nəsiblinin şeirləri dolğun və mənalıdır. O, həyat hadisələrini şeirə gətirirdi və həyata şeirin gözü ilə baxırdı.

Şeirlərindəki bədii tutum, obrazlı deyimlər, dilinin ifadə təzi, şair təxəyyülü oxucunu düşündürür. Fikirləri bədii mənzərəsi, poetik bitkinliyi ilə seçilir. Bu, onun şair ovqatından və xarakterindən irəli gəlirdi. Eldar saf insan idi, işıqlı insan idi. Bütün bu ulvi keyfiyyətlərin kökündə onun istedadı dayanırdı. Üstəlik təvəzökarlığı da ona çox böyük hörmət qazandırmışdı. Ədəbi mühitdə bu gün də Eldar Nəsibli əziz insan kimi xatırlanır. Adı eloğullarının yanında Şıxlı torpağı qədər xərtirli və qədirlidir. Yaradıcılığına görkəmli şair və yazıçılar, ədəbiyyatşünas alimlər, eləcə də qələm dostları yüksək qiymət vermişlər. İstedadlı gənc şair Elməddin Nicat isə şairə sevgisini onun xatirəsinə həsr etdiyi şeirində poetik duyğularla belə ifadə edib:

**...Yığılan bənövşə qomu yaşamır,
Zirvədə səhranın qumu yaşamır.
Mən yaxşı bilirəm hamı yaşamır,
Yamyaşıl içində ağ - qara ömrü.**

**Özün bilməyəndə görk dərdi vardı,
Ağlı kəsməyəndə dərk dərdi vardı.
İçində bir bütöv türk dərdi vardı,
Tanrı çoxmu gördü Eldara ömrü?**

Eldar Nəsibli həmdə gözəl tərcüməçi kimi tanınırdı. Sergey Yesenin, Yevgeni Yevtuşenko, Mariya Svetayeva kimi məşhur rus şairlərinin şeirlərini ana dilimizə ustalıqla çevirmişdi. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Eldar Nəsibli ədəbiyyatda haqqı olan qələm sahibi idi. O, təmiz adını ömrünün sonunadək təmiz yaşatdı. Bir şeirində yazırdı:

**Verdim ürəyimi şeirə, sənətə,
Nə vara yüyürdüm, nə də sərvətə.
Sən həsrət çəkdiyən ada - şöhrətə
Mən üstədən aşağı baxdım da gəldim.**

Elinə - obasına çox bağlı idi. Şıxlı ocağının istisi onun şair könlünü əfsunlamışdı. Tez-tez kənddə doğmalarının əhatəsində olurdu. Elə ömrünün qürubundada alın yazısı onu çəkib doğma kəndinə gətirmişdi.

...Yaşasaydı yaşın 65 - nə varacaqdı. Eldarın yoxluğu araya düşəndən bir neçə il sonra sükut dolu ciğrilar ayaq səslərindən həniləndi, izində izlər bitirən yollara qovuşdu... Gənc şair Elnur Süleymanlının maşınında ikinci Şıxlı qəbirsənliyinə getdik. Məzarının önündə onun ruhuyla baş - başa, könül - könülə qalmışdıq. Başdaşında şəkildə dönən şair dostumun gözləri sonsuz yollara dikilib, həsrətli baxışlarıyla ayrılan yollara baxır, hey baxırdı. Sanki gözləriyollara baxmaqdan doymur. Sonsuz zaman içində olsaq da, həyat özü bir ömürlük yoldur. Ayrılıqların əlindən tutub gedən yolları yolundan saxlamaq olmur. Beləcə həsrətin yolları Eldar Nəsiblinin doğmalarının, əzizlərinin ürəyindən keçib, Qazax torpağına qovuşub:

**Gözümdə dünya ilə birdi o yerlər mənə,
Boyunmda minnəti var, pirdi o yerlər mənə,
İlhamını gur çayın verdi o yerlər mənə,
Çağlayır gecə - gündüz sinəmdəki bulaqda.**

**Səyyah xəyallar kimi hayana düşsə yönüm,
Səsinə eşitməsəm, batardı səsim, ünüm.
Özge umacağım yox, son günündə ömrümün
Bircə qarış torpağa dönə bilsəm Qazaxda.**